

שם המחקר מעמדו של אדם עם פיגור שכלי במפעל מוגנים רבי נכויות ☸

רשות המחקר : אונ' חיפה ☸

שנה : 2004 ☸

מס' קטלוגי : 6 ☸

שמות החוקרים : ד"ר דובדבני אילנה, ביה"ס לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת חיפה ☸

ד"ר נאור רות, ביה"ס לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר אילן

תקציר המחקר

לעבודה יש משמעות רבה בחייו של האדם בעל המגבלה. היא מספקת לו את הצורך להיות עסוק ופרודוקטיבי, שייכות וקבלה חברתית, וצורה נוספת של תמיכה מקצועית (כץ, 2001). מטרת השיקום התעסוקתי לאוכלוסיית הפיגור השכלי היא לנסות ולהחזיר את האדם למעגל העבודה. השגת מטרה זו מהווה הצלחה חברתית ומדד למידת התפתחותה של חברה נאורה.

בישראל מועסקים בתעסוקה מוגנת 3.4 עובדים על כל 1000 תושבים, כאשר 5.5% מכלל הפונים לשיקום בביטוח הלאומי נקלטו במסגרות מוגנות (סקר הביטוח הלאומי, 1996). על אף הביקורת הרבה שנמתחה על התעסוקה המוגנת, נשארה מסגרת זו החלופה העיקרית לאנשים עם פיגור שכלי. לאחרונה התפתח מודל אחר של תעסוקה מוגנת שבו נמצאים משוקמים עם נכויות שונות, כולל אנשים עם פיגור שכלי.

מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבדוק באיזו מידה המודל של מפעל רב-נכויות מביא לשילובם של האנשים עם הפיגור השכלי עם אנשים בעלי נכויות אחרות. האם תפקודם מבחינת ההתנהגות המסתגלת טוב יותר ומעמדם החברתי טוב יותר מזה שבמע"ש? האם הם מרגישים בודדים יותר או הם בעלי דימוי עצמי גבוה יותר?.

אוכלוסיית המחקר כללה 162 נבדקים, מתוכם 79 אנשים עם פיגור שכלי העובדים במפעלים רב-נכויתיים ו-83 נבדקים העובדים במסגרות של מע"ש.

כלי המחקר כללו חמישה שאלונים:

1. שאלון לבדיקת דימוי עצמי (Fitts & Warren, 1996).

2. כלי לבדיקת התנהגות מסתגלת (Adaptive Behavior Scale- Residential and ABS-RC Community, Second Edition, Nihira, Leland & Lambert, 1993).

3. שאלון לבדיקת בדידות חברתית- The Revised U.C.L.A.-Loneliness Scale
(Peplau, & Cutrona, 1980)

4. מבחן סוציומטרי הבודק את מיקומו החברתי של האדם עם הפיגור השכלי בקרב האוכלוסייה
במפעל (חובר על ידי החוקרות).

5. שאלון סוציודמוגרפי הכולל את הפרטים- גיל, רמת תפקוד, מצב בריאות, מצב משפחתי, מצב
סוציאקונומי, היסטוריה טיפולית ותעסוקתית, השכלה או הכשרה מקצועית.
באופן כללי נמצא הבדל עיקרי בין שתי המסגרות בתחושת הבדידות. המועסקים במפעלים של מע"ש
חשים פחות בודדים מאלה שבמפעלים הרב-נכתיים, אך הבדל זה אינו בולט בכל הגילים אלא
בקבוצה הבוגרת יותר. בשאר המשתנים לא נמצאו הבדלים מובהקים בין שתי המסגרות.